

ZAVRŠNI ISPIT IZ VJEROJATNOSTI I STATISTIKE

16.06.2011.

1. (5 bodova)

a) Dokažite da za nenegativnu neprekinutu slučajnu varijablu X i $\varepsilon > 0$ vrijedi nejednakost Markova

$$P(X \geq \varepsilon) \leq \frac{E(X)}{\varepsilon}.$$

b) Sto brojeva zaokruženo je na najbliži cijeli broj i potom zbrojeno. Ako su greške zaokruživanja nezavisne slučajne varijable jednoliko distribuirane na $[-0.5, 0.5]$, izračunajte interval unutar kojeg se s vjerojatnošću 0.95 nalazi pogreška zbroja učinjena zbog zaokruživanja pribrojnika. (Disperzija jednolike razdiobe X na $[-0.5, 0.5]$ je $D(X) = 1/12$.)

2. (3 boda)

Uzorak $x_1, x_2, \dots, x_n$ izvučen je iz populacije koja ima gustoću razdiobe

$$f(x) = \lambda x^{\lambda-1}, \quad x \in \langle 0, 1 \rangle.$$

Koristeći kriterij najveće izglednosti, odredite procjenu za parametar λ .

3. (4 boda)

a) Definirajte kvantil reda p , za $p \in \langle 0, 1 \rangle$ i funkciju razdiobe F .

b) Koristeći tablicu 4. za kvantile normalne razdiobe izračunajte u_p za $p = 0.2$.

c) Izračunajte kvantil u_p za $p = 0.813$ koristeći isključivo tablicu 1. jedinične normalne razdiobe (za funkciju Φ^*).

4. (4 boda)

Izmjerena je visina 120 djece određene dobi i dobiveno je $\bar{x} = 152$ cm, $\hat{s} = 8.1$ cm. Visina od 150 cm prosječna je za djecu te dobi. Uz nivo značajnosti $\alpha = 0.05$ testirajte hipotezu $H_0: \mu = 150$ prema alternativnoj hipotezi $H_1: \mu > 150$, pri čemu se pretpostavlja da je promatrana visina X slučajna varijabla s normalnom razdiobom $\mathcal{N}(\mu, \sigma^2)$, uz σ^2 nepoznat.

5. (5 bodova)

Svi studenti druge godine na FERu polažu izvjesan predmet. Dio ispita je ispravljen: od 97 studenata položilo je njih 69, a palo 28.

a) Odredite 90%-tni interval za postotak prolaznosti na tom predmetu.

b) Uz koji nivo značajnosti α možemo tvrditi da na ovom predmetu imamo bolonjsku prolaznost od 75%?

6. (4 boda)

U dvije male trgovine istog lanca, prodaje se čokolada "π". Prodaja je evidentirana tijekom jednog tjedna:

trgovina A	12	9	10	8	7	13	11
trgovina B	10	8	9	7	12	10	7

Pretpostavljamo da su ovi uzorci nezavisni s normalnom razdiobom uz jednakom disperziju čiji iznos nije poznat. Može li se uz nivo značajnosti $\alpha = 0.1$ na temelju ovih podataka zaključiti da se prosječna dnevna prodaja čokolade "π" razlikuje u ovim trgovinama?

PITANJA IZ CJELOKUPNOG GRADIVA

7. (4 boda)

Kocka je bačena 7 puta. Izračunajte vjerojatnost da je:

- a) šestica dobivena tek u 7. bacanju,
- b) šestica dobivena barem jednom,
- c) šestica dobivena točno jednom.

Koliki je očekivani broj šestica?

8. (4 boda)

Odredite vrijednosti parametara C i D tako da funkcija

$$F(x) = Cx^2 + D, \quad x \in [0, 1]$$

bude funkcija razdiobe neke slučajne varijable koja poprima vrijednosti na intervalu $[0, 1]$. Za te C i D odredite očekivanje te slučajne varijable kao i vjerojatnost $P(0.5 < X < 2)$.

9. (3 boda)

Definirajte eksponencijalnu razdiobu i izvedite njeno očekivanje $E(X)$.

10. (4 boda)

Uzastopnim ponavljanjem nekog pokusa dobivene su sljedeće vrijednosti neprekinute slučajne varijable X (svrstane u intervale):

$[a, b]$	0 – 25	25 – 50	50 – 75	75 – 100
n_j	87	46	14	3

Pomoću χ^2 testa provjerite ravnanju li se dobiveni rezultati po eksponencijalnoj razdiobi uz nivo značajnosti 5%.

Ispit se piše 150 minuta. Dozvoljena je upotreba kalkulatora i statističkih formula i tablica.

RJEŠENJA ZAVRŠNOG ISPITA IZ VJEROJATNOSTI I
STATISTIKE 16.06.2011.

1.

$$\text{a)} \ P(X \geq \varepsilon) = \int_{\varepsilon}^{\infty} f(x) dx \leq \int_{\varepsilon}^{\infty} \frac{x}{\varepsilon} f(x) dx \leq \frac{1}{\varepsilon} \int_0^{\infty} x f(x) dx = \frac{E(X)}{\varepsilon}$$

$$\text{b)} \ \frac{\sum_{i=1}^{100} X_i}{\sqrt{\frac{100}{12}}} \xrightarrow{\mathcal{D}} \mathcal{N}(0, 1), \ P\left(\left|\sum_{i=1}^{100} X_i\right| < t\right) = 0.95 \Rightarrow t = 5.658$$

2.

$$\lambda = \frac{-n}{\sum_{i=1}^n \ln x_i}$$

3.

$$\text{b)} \ u_{0.2} = -0.84162, \ \text{c)} \ u_{0.813} = 0.889$$

4.

$$\hat{t} = 2.705, \ t_{120,0.95} = 1.658, \ H_0 \text{ se odbacuje}$$

5.

$$\text{a)} \ \langle 0.633, 0.783 \rangle$$

$$\text{b)} \ H_{0..p} = 0.75, \ H_{1..p} < 0.75, \ \hat{u} = -0.879 \Rightarrow \alpha = 18\%$$

6.

$$\bar{x} = 10, \ \bar{y} = 9$$

$$s_X^2 = \frac{28}{6}, \ s_Y^2 = \frac{20}{6}, \ s_Z^2 = 4$$

$$\hat{t} = 0.935, \ t_{12,0.95} = 1.782, \ H_0 \text{ se prihvća}$$

7.

a) $\left(\frac{5}{6}\right)^6 \left(\frac{1}{6}\right)$, **b)** $1 - \left(\frac{5}{6}\right)^7$, **c)** $7 \left(\frac{5}{6}\right)^6 \left(\frac{1}{6}\right)$, $E(X) = \frac{7}{6}$

8.

$$C = 1, D = 0, P\{0.5 < X < 2\} = \frac{3}{4}, E(X) = \frac{2}{3}$$

9.

predavanja

10.

$$\chi^2_q = 3.548, \chi^2_{1,0.95} = 3.841, \text{ ravnaju se po eksp.razdiobi uz } \alpha = 5\%$$